ЦЫТУЙ СВАЁ!

БЕЛАРУССКИЙ ЖУРНАЛ
journalby.com

МОВА НАНОВА

БУДЗЬМА БЕЛАРУСАМІ!

ЛЯТУЧЫ УНІВЕРСІТЭТ

EUROBELARUS
www.eurobelarus.info

БК
БЕЛАРУСКІ КАЛЕГІЮМ

Адна з асаблівасцяў культуры – яе пераемнасць. Мы пераймаем, назапашваем альбо забываем, дадаём сваё і перадаём увесь гэты набытак тым, хто ідзе за намі.

Апошнім часам, аднак, мы сталі нацыяй склеротыкаў, як быццам цалкам забыўшы, тое, што было перад намі. Часцяком мы нанова спрабуем адказаць на тыя самыя пытанні, нягегла фармулюем нанова бліскуча сфармуляванае да нас, паўтараем тыя самыя памылкі і вынаходзім ужо вынайдзенае.

Мы цытуем каго заўгодна, толькі не тых, хто нарадзіўся і жыў на нашай зямлі, дыхаў тым самым паветрам, быў часцінкай нашай гісторыі, а значыцца, і нас саміх. Кожная трапна і ёмка выказаная думка – наш супольны нематэрыяльны скарб, цагліна ў тым, што мы сёння называем беларускай культурай, яшчэ не да канца ўсведамляючы яе архітэктуру і вонкавыя межы.

Не так важна, на якой мове былі выказаныя тыя думкі, з якіх паўстаў наш Беларускі Дом. Важна тое, ці спрыялі яны яго паўстанню, ці тлумачылі на свойскі лад жыццё і свет белы.

Ведай думкі папярэднікаў! Пагаджайся альбо спрачайся з імі! Цытуй сваё!

Міхал Анемпадыстаў

Гэты зборнік паўстаў як вынік кампаніі шэрагу грамадскіх ініцыятыў і арганізацый, якія заклікалі звярнуцца да найлепшага з беларускай думкі і скласці разам збор з цытатаў беларускіх мысляроў, мастакоў, грамадскіх дзеячоў. Да складання анталогіі айчыннай думкі далучылася шмат людзей, якія дасылалі больш як 250 цытат на адрас праекта.

Мы шчыра ўдзячныя тым, хто шукаў і дасылаў свае падборкі цытатаў. З іх дапамогай мы склалі гэты зборнік:

Алена Дзюльдзіна, Андрэй Строцаў, Юлія Калодкіна, Анастасія Пілюхіна, Антаніна Хатэнка, Антон Васільеў, Аркадзій Ражаноўскі, Яўгенія Бялевіч, Галіна Русецкая, Ганна Севярынец, Генадзь Сівохін, Яўгенія Чаплінская, Дзіяна Дзіўная, Дзмітрый Прымак, Дзяніс Брынкевіч, Зміцер Бейнарт-Саладуха, Ірына Часнок, Ірына Шумская, Інэса Навасельцава, Леся Дамброўская, Марыя Коршук, Міхаліна Санько, Наталля Мяцельская, Наталля Свірыда, Руслан Канавалаў, Сяргей Дубавец, Сяргей Няборскі, Таццяна Вадалажская, Таццяна Кавальчук, Шустаў Антон, Уладзімер Мацкевіч, Усевалад Арэхаў, Юлія Вашкова, Алесь Гізун, Аляксей Андрэеў, Вольга Бабіч, Ягор Прохараў, Генік Лойка.

Раздзелы:

Чалавек

Уладзімір Караткевіч

Чалавек носіць сваё неба з сабой.

Ладдзя роспачы. 1964

Максім Багдановіч

Добра быць коласам, але шчаслівы той, каму давялося быць васільком. Бо нашто каласы, калі няма васількоў?

Апокрыф. 1913

Віктар Казько

Часам у мяне ўзнікае пытанне: ці магчыма і ці варта вучыць чалавека дыхаць?

Гутарка ў часопісе «Крыніца». №12, 1995

Вольга Гапеева

Недапушчэнне салідарнасці – гэта спроба індывіда ўтрымацца на адлегласці, якая забяспечыць яму ці ёй мажлівасць і надалей заставацца ўпэўненымі ва ўласнай выключнасці, якая гарантуецца менавіта неперасячэннем з іншымі, у чым бы там ні было.

Парадокс немаўля. Нявыдадзенае

Васіль Быкаў

Пакуты робяць чалавека чалавекам. Чалавек без пакут – трава.

Трэцяя ракета. 1969

Святлана Алексіевіч

Ці ёсць нешта больш страшнае за чалавека?

Чарнобыльская малітва. 1997

Ігар Бабкоў

Дрэва ведае, як быць дрэвам. А чалавек не. Ён толькі вучыцца быць чалавекам. Ён заўсёды ў дарозе. І дарога заўсёды ў ім.

Хвілінка. 2014

Уладзімір Дубоўка

Вароты павінен зачыняць той, хто іх першы пабачыць расчыненымі.

Пялёсткі. 1973

Ян Баршчэўскі

Душэўны чалавек ніколі спакойны і шчаслівы не будзе.

Шляхціц Завальня, альбо Беларусь у фантастычных апавяданнях. 1844

Сяргей Дубавец

Калі першасным ёсць існаванне чалавека, дык у яго няма іншага кірунку, акрамя як да паляпшэння.

Падставы рацыянальнага нацыяналізму. 1990

Адам Глобус

Ці ёсць у цябе душа? Забаліць — даведаешся...

Сказы. 2012

Адам Станкевіч

Галоўны прынцып хрысціянскай навукі – гэта прызнаваць, уцвярджаць і паглыбляць асабовасць чалавека як першага і адзінага асяродка поступу й культуры.

Хрысьціянства і беларускі народ: Спроба сінтэзы. 1940

Янка Брыль

Зусім не хістаюцца слупы, асабліва – глыбока ўкапаныя.

Пра галоўнае. 1960

Ніна Мацяш

Гасподзь схіляецца да ўсіх, ды ніцых духам Ён не чуе.

Богава дрэва. 2004

Іван Мележ

Як багата бяды выпадае чалавеку за іншы адзін крок.
І як чалавек робіць гэты крок пакорліва, нібы сляпы, –
не бачачы ўсяго, што будзе яму з гэтым крокам.

Людзі на балоце. 1962

Максім Гарэцкі

Я лічу аднакава зладзеямі як тых, што даюць замест хлеба камень, так і тых, што даюць яго пад відам хлеба.

Дзве душы. 1919

Міхаіл Баярын

Той, хто ёсць толькі зараз, здзіўляецца таму, як гэта – быць заўжды...

На паверхні. 2014

Юлія Цімафеева

«Распранайся!»
Я скідаю адно за адным свае «я».
І, скідаючы, на іх станаўлюся,
І расту аж да самага неба.

Распранайся! 2013

Міхась Стральцоў

Галоўнае не ў тым, каб дасягнуць, не ў выніку, які ўяўляецца проста як вынік, адасоблены ад усяго, а ў адпаведнасці гэтаму выніку нас саміх.

«Свет Іванавіч, былы донжуан»
у зборніку «Ад маладзіка да поўні». 2005

Я, Іншы, Чужы

Максім Танк

Не вер, калі праклінаюць цябе званамі ўсіх званіц. Яны скрыта моляцца, цалуючы цябе.

Невядомыя старонкі дзённікаў. 1938

Алесь Разанаў

Мой апошні, неперscore, утоены і ад мяне аргумент, – я сам.

Лясная дарога: версэты. 2005

Кузьма Чорны

Чаму гэта, па-твойму, я не магу напісаць яму? Што патрэбна дзеля таго, каб напісаць чалавеку?

Сястра. 1927–1928

Таццяна Сапач

Божа, калі Ты пачуеш літанні мае,
я не паверу тады у Тваё існаванне,
Божа, калі Ты ўбароніш мяне ад самоты?

Няхай не пакіне нас Восень. 2008

Адам Глобус

Калі ты збіраешся ўзяць чужое, трэба ведаць свае магчымасці.

Латвійскі дэтэктыў. 1991

Вольга Гапеева

І ніякіх аблуд, кшталту вечнасці і неўміручасці, бо веру я толькі ў адну мову – уласную, сэнс якой вядомы толькі мне.

Парадокс немаўля. Нявыдадзенае

Уладзімір Мацкевіч

Кепска чалавеку без Настаўніка, ды, што казаць, і чалавекам без Настаўніка не станеш.

Сага аб настаўніках. 2001

Наста Кудасава

Крок за крокам
Іду ў шматкроп’е.

Лісце маіх рук. 2006

Алесь Разанаў

Час – люстэрка, у якім кожны ўбачыць сябе, як іншага.

Сума немагчымасцяў. 2009

Сяргей Дубавец

Паколькі сяброўства – з’ява не зусім зямная, мы не можам самі сваёй воляй ствараць сабе сяброў, але можам быць гатовымі да іхняга з’яўлення.

ЯК? Азбука паводзінаў. 2009

Вольга Шпарага

Салідарнасць выражае імкненне людзей адзін да аднаго не з-за страху ці адчаю, а дзеля надзеі на пераадоленне страху і магчымасці рэалізацыі свабоды.

Палітычная тапаграфія Беларусі. 2005

Дзея

Уладзімір Караткевіч

Не трэба тысячы, каб пачаць. І не трэба ста, каб пачаць.
І не трэба... дваіх, каб пачаць…

Каласы пад сярпом тваім. 1962–1964

Валянцін Акудовіч

Сэнс нязробленага — заставацца нязробленым.

Вялікая здрада. 2004

Вінцук Вячорка

Працэнт адказных людзей у грамадстве наўрад ці моцна мяняецца. Адказных за сябе й не толькі заўсёды меншасць. Адказнасцю не заразіш.

Гісторыя аднаго цуду: Вінцук Вячорка. 2010

Анатоль Вярцінскі

Жыццё даецца, каб жыццё тварыць.

Зборнік «Хлопчык глядзіць». 1992

Міхал Анемпадыстаў

А жыццё кароткае і не надта спяшаецца дарыць нам радасці проста так — чакае, пакуль мы самі не навучымся гэтыя радасці ствараць, альбо бачыць іх навокал.

«Простыя рэчы» Міхала Анемпадыстава: Кава. 2013

Ірына Дубянецкая

Нашая рэчаіснасць — плён нашых супольных выбараў,
у тым ліку й выбару не працаваць супольна.

НЕБА. Беларусы і Бог. 2008

Леў Сапега

Вайну пачаць можаце, але канец вайны ў руках Боскіх.

Паводле Вітаўта Чаропкі «Уладары Вялікага княства». 2007

Сяргей Грахоўскі

Спынішся – плынню адгоніць назад.

Плынь. 1956

Алена Кошкіна.

Што зробіш, тое і будзе. Калі рука твая кіне ў далеч камень, у гэтай далечы апынецца твой камень. Калі ты захаваеш і данясеш ў далеч пяшчоту і любоў, нягледзячы на ўсе абставіны, яны і сустрэнуць у гэтай далечы. Нас і нашых дзяцей. У любым узросце. Пакуль жывыя.

Зорачкі. Часопіс «Маналог». 2003

Марыйка Мартысевіч

Ты кажаш, голкай цэнзуры зашыты твой рот
і ванітоўней, чым сёння, ужо не будзе.
А па мне, усё ў тваіх руках, пакладзеных на жывот:
нарадзі прэзідэнта, якога хочаш, – сабе і людзям.

Нарадзі прэзідэнта. 2011

Рыгор Барадулін

Жыві ў сягодняшнім дні,
Каб заўтрашні стаў тваім!

Жыві! 2005

Сяргей Дубавец

Не ў час – самая галоўная прычына, каб не адбыцца.

Як адбыцца? 2009

Уладзімір Караткевіч

Рабі нечаканае, рабі, як не бывае, рабі, як не робіць ніхто – і тады пераможаш. Нават калі ты слабы, як камар пасярод варожага мора.

Ладдзя роспачы. 1964

Васіль Быкаў

Нявыказаная сёння праўда можа застацца нявыказанай ніколі.

Інтэрв'ю «Белорусская деловая газета». 1997

Руслан Вашкевіч

Аднойчы нехта прыйдзе, і адчыняцца галоўныя дзверы, і ты будзеш ведаць галоўнае слова і зразумееш, што нават пажар ідзе паводле раскладу.

Часопіс «Маналог». 2004

а. Аляксандр Надсан.

Бог заўсёды вядзе чалавека да адно Яму вядомай мэты адно Яму вядомымі шляхамі.

ARCHE. №9, 2006

Валянцін Акудовіч

Калі ў войнах паміж народамі хоць зрэдчас здараюцца перапынкі, то ў войнах культураў перапынкаў не бывае.

Мяне няма. Роздумы на руінах чалавека. 1998

Якуб Колас

Добра быць у дарозе, якую ты сам сабе выбіраеш.

На ростанях. 1995

Віктар Казько

Памяць, як сабака, усё рве і рве ланцуг, рыскае, кідаецца ў бакі, шукаючы след, здаецца, знаходзіць яго, бярэ, набывае веры і губляе яе.

Хроніка дзетдомаўскага саду. 1987

Максім Танк

Можна адбудаваць жыццё на любых руінах, толькі не на руінах светапогляду.

Невядомыя старонкі дзённікаў. 1946

Адам Глобус

Неразумна ісці і не бачыць хоць нейкае мэты;
А ці варта ісці да святла не свайго, а чужога?
Можа каменем лепей ляжаць на зямлі запаветнай?
Пэўна, лепей, ды не адпускае цяжкая дарога.

Зборнік «Новае неба». 2009

Міхалон Літвін

Вялікі прынцып доблесці ў тым, каб, паступова загартоўваючы душу, спачатку змяняць бачнае і мінучае, каб пасля яго можна было занядбаць. Мяккі той, каму дарагая бацькаўшчына, устойлівы той, каму ўвесь свет – бацькаўшчына, і дасканалы той, каму свет – чужына».

Аб норавах татараў, літоўцаў і маскавіцян. 1614

Алесь Разанаў

Сярод усіх вятроў
Адзін спадарожны
Сярод усіх шляхоў
Адзін незваротны

Танец з вужакамі: выбранае. 1999

Яўген Калубовіч

Дзе сёння мяжа паміж свабодай і няволяй? Дзе крытэр, каб адрозніць вольнага чалавека ад нявольніка? Гэтая мяжа – не турма. Сёння ў турме можна быць больш вольным, чымся «на волі». Мяжа паміж свабодай і няволяй у першую чаргу ў нас саміх.

На крыжовай дарозе. 1976

Ігнат Абдзіраловіч

Галоўнае жаданне чалавека, гэта – жаданне быць вольным.

Адвечным шляхам. 1921

Васіль Быкаў

Кожнаму наканавана прайсці свой шлях да свабоды асобна.

Доўгая дарога дадому. 2003

Уладзімір Мацкевіч

Спачатку свабодным становіцца мысленне, потым яно робіць свабодным усё астатняе.

Насуперак відавочнасці. 2006

Ніна Мацяш

Толькі чалавек забывае, што быў ён глінаю і што хлеб надзённы здольны браць яго ў рабства.

Богава дрэва. 2004

Якуб Колас

Калі парушаюцца драбязговыя правы, то чалавек гатоў грызціся за гэта і кусацца зубамі; там жа, дзе разбіваецца сама аснова, прынцып, ён згінае сваю галаву і моўчкі падстаўляе яе пад абух.

У палескай глушы. 1923

Валянцін Акудовіч

Калі ты не ўмееш сам забаўляцца, дык табой забаўляюцца іншыя.

Код Адсутнасці. 2007

Кастусь Каліноўскі

Кожны раз чалавецтва бліжэй да шчасця на вышыню нашых магіл.

Паводле п’есы У.Караткевіча «Кастусь Каліноўскі». 1965

Міхал Анемпадыстаў

Птушкі вольныя перамяшчацца ў прасторы, апроч зямлі ім дадзенае неба. Пералётныя птушкі пралятаюць тысячы кіламетраў туды і тысячы назад. Ім так накавана, яны, у адрозненне ад чалавека, не маюць свабоды выбару.

«Простыя рэчы» Міхала Анемпадыстава: Птушкі. 2014

Леў Сапега

А для прыстойнага чалавека няма большай асалоды, як жыць у сваёй Айчыне ў поўнай бяспецы, ні з кім не біцца і не сварыцца і каб ніхто яго не зняславіў ці пакалечыў або паквапіўся на яго дабро.

Зварот. 1588

Андрэй Волян

Чалавечае шчасце абумоўленае разумным і свабодным выкарыстаннем уласнасці.

Аб грамадзянскай, або палітычнай, свабодзе. 1572

Ігнат Абдзіраловіч

Амаль уся жыццёвая нядоля мае сваёй падставай неадпаведнасць жыццёвага зместу тым формам, у якія ён уложаны.

Адвечным шляхам. 1921

Максім Гарэцкі

Эх, чалавек, чалавек! Усё роўна не дабіцца табе, адкуль усё і што яно...

Рунь.1914

Пётра Рудкоўскі

Майстэрства не ў тым, каб выявіць узровень зняволення ўласнымі паняццямі ў іншых, а каб выявіць гэта ў самога сябе.

Мяне няма: роздум інквізітара на руінах Акудовіча. 2006

Міхаіл Баярын

Трэба мець адвагу называць рэчы сваімі імёнамі і ставіцца да іх узвышана.

Нашу краіну я назваў бы Рэспубліка Радзіма. 2014

Святлана Алексіевіч

Мы – яшчэ на плошчы, сорамна зачыніцца ў кабінеце.
Гэта ж наша прафесія – дадумваць рэчы да канца.

Інтэрв'ю «Мы стаміліся жыць без любові». 2006

Кастусь Каліноўскі

Няма, браткі, большага шчасця на гэтым свеце, як калі чалавек мае розум і навуку ў галаве.

Лісты з-пад шыбеніцы. 1864

Уладзімір Фурс

Калі хочаш быць разумным, важна навучыцца не супадаць
з уласнай дасведчанасцю.

Контуры сучаснай крытычнай тэорыі. 2002

Янка Купала

Эх, бо ведае свет, што вялікіх дум цвет адно толькі на зломе
ўзрастае...

Песня званара. 1909

Максім Жбанкоў

Таго, хто рызыкуе выйсці на незнаёмае і слаба прапісанае поле,
падцікоўвае спакуса хуткіх эфектаў і простых рашэнняў.

«Сфагнум»: чытво для тармазнутай краіны. 2013

Уладзімір Мацкевіч

Нікога не кранаюць толькі тыя выказванні, якія нічога не значаць.

Не думайце пра рудога і сляпога качканоса. 2005

Таццяна Шчытцова

Ці можа нараджэнне стаць той акалічнасцю, ад якой стане запальвацца філасофскае мысленне?

Memento nasci. Супольнасць і генератыўны досвед. 2006

Аляксандр Грыцанаў

У нашых постсавецкіх умовах філасофія павінна не вучыць, а лячыць.

Грыцанаўскія чытанні. 2015

Юры Пацюпа

Парадоксы злуюць тых, хто развучыўся думаць, для каго мараль стала мярцвянай скрыжаллю, а хараство халодным манекенам.

Пралегамены для фармальнага пазнання лірыкі. 2007

Ніл Гілевіч

Горш за славу Герастрата – Недасягальнае піхнуць нагой.

Папрок. 1992

Творчасць

Руслан Вашкевіч.

Мастак не мае права моцна стаяць на зямлі дзвюма нагамі — гэта нязручная поза для палёту. Значна лепшы стан, калі ты ў куце і супраць усяго свету...

Часопіс «Маналог». 2004

Ларыса Геніюш

Быць паэтам знача не толькі любоў зняволеных землякоў, але й помста сільных ворагаў нашай зямлі і свабоды.

Споведзь. 1993

Алесь Разанаў

Паэт не адказвае на пытанні жыцця. Ён сам пытаецца, але, у адрозненне ад іншых, пытаецца так, каб яго пытанне мела рэха.

Сума немагчымасцяў. 2009

Марыйка Мартысевіч

…Нават у планетарый хадзіць са сваімі зорамі.

Амбасада. 2011

Віктар Казько

Талент не павінен адказваць ні на разумныя, ні на бязглуздыя пытанні. Яго прызначэнне быць талентам, як наканаванне і прызначэнне дзяцінства быць дзяцінствам, каб сумаваць потым.

Сказ пра ката, каторы смяяўся. 2009

Максім Жбанкоў

Вайна культур – трэнінг для пачаткоўцаў. Мы пойдзем далей.

Смецце як прадчуванне. 2013

Міхась Стральцоў

Лаўры, перш чым стаць імі, былі цернямі.

Загадка Багдановіча. 1968

Марк Шагал

Дасканаласць – гэта амаль смерць.

Марк Шагал аб мастацтве і культуры. 2009

Альгерд Бахарэвіч

Ад любога больш-менш вартага літаратурнага твору з цягам часу застаюцца руіны — усё залежыць толькі ад ступені іхняй захаванасці і дагледжанасці.

Гамбургскі рахунак Бахарэвіча. 2012

Святлана Алексіевіч

Што можа мастацтва? Мэта мастацтва – назапашваць чалавека ў чалавеку.

Нобелеўская прамова. 2015

Смерць

Еўфрасіння Полацкая

Бачны свет надзвычай прыгожы і слаўны. Але праміnae, як сон, як кветка, засыхае. Вечнае і нябачнае – існуе праз вякі.

Паводле «Аповесць жыцця і смерці Еўфрасінні Полацкай».
XII стагоддзе

Уладзімір Караткевіч

У савана няма кішэняў.

Хрыстос прызямліўся ў Гародні. 1972

Ларыса Геніюш

У жыцці няма нічога вечнага, бо жыццё самое да пары.

Доўг. 1982

Васіль Быкаў

Сумленна, як усе, на роўных правах з людзьмі жыць ён не мог, а несумленна не хацеў... Што ж яму яшчэ засталося?.. Чалавек не ўсё можа.

У тумане. 1987

Барыс Пятровіч

Людзі доўга не жывуць.

Ловы. 1992

Віктар Жыбуль

Жыццё праходзіць, стоячы на месцы.

Забі ў сабе Сакрата. 2008

Алаіза Пашкевіч

Няма на свеце такіх скарбаў, што б вечна цешылі нашае сэрца.

Шануйце роднае слова! 1912

Віталь Рыжкоў

...бо дабро робіцца злом пасля перамогі над злом
аўтаматычна; параза дабра — перамога.

Чорна-белы верш. 2009

Ніл Гілевіч

Гаварыце з чалавекам, покуль ён між вас, жывы.

Гаварыце з чалавекам... 1974

Таццяна Сапач

Яны – пераможцы,
і значыць, за імі праўда,
часовая праўда,
зусім не вартая нас.

Зборнік «Няхай не пакіне нас восень». 2008

Янка Купала

Гэта ж не можа быць, каб нехта быў лепшым прыхільнікам да нас, як мы самі для сябе.

Больш самачыннасці! 1919

Уладзімір Арлоў

Яшчэ нікому не ўдавалася закратаваць вакно памяці.

Ля Дзікага Поля.2010

Яўген Гучок

У сваім доме – ды бяздомныя, У сваёй мове – ды бязмоўныя!

З кнігі NEKROPOLIS. 2009

Вальжына Морт

А калі аказалася што мы былі нашай мовай
І нам вырвалі языкі мы пачалі размаўляць вачыма
А калі нам выбралі вочы мы пачалі размаўляць рукамі
Калі нам адсяклі рукі мы размаўлялі пальцамі на нагах.

Беларуская мова. 2005

Алесь Смалянчук

Калі мы без гісторыі, то і Гісторыя без нас.

*Гісторыя Беларусі канца 18 – пачатку 20 ст. у дакументах
і матэрыялах. 2007*

а. Аляксандр Надсан.

Найбольшая памылка, якую робяць часам людзі старэйшага пакалення – яны спрабуюць усё трымаць у сваіх руках да канца. Трэба ўмець узгадаваць сваіх наступнікаў.

Польскае радыё для замежжа. 6 чэрвеня. 2008 г

Віржынія Шыманец

Традыцыя – гэта не кансерватызм. Гэта разуменне свайго месца ў кантэксце культуры і часу.

Часопіс «Маналог». 2005

Вацлаў Ластоўскі

Ад Вас, Сыны Народа, вымагаецца болей: Вы павінны быць лепшымі!

Родная мова. 1914

Алесь Анціпенка

У беларуса нават шчасце і тое трывожнае.

Зацемкі на палях беларускай ментальнасці. 2005

Міхал Анемпадыстаў

Я стаю на мяжы, я іду па нажы
Божа, дапамажы захаваць раўнавагу.

Народны альбом. 1997

Ларыса Геніюш

А нашыя Дзяды ўсё ж прыходзяць да нас у кожную восень...
І пакуль яны будуць прыходзіць да нас, датуль мы будзем людзьмі!

Споведзь. 1993

Лявон Вольскі

Маё пакаленне ў цемры расло, цяпер яму цемра таксама святло.

Маё пакаленне. 2003

Валянцін Акудовіч

Хованкі – улюбёная нацыянальная гульня беларусаў.

Код адсутнасці. 2007

Артур Клінаў

Для адных народаў, каб выкупіць віну, дастаткова прынесці за ахвяру – барана, для іншых – быка, беларусы прыносяць у ахвяру Героя.

Партызан і антыпартызан. 2001

Андрэй Хадановіч

З таго, што кожны Парыж мусіць быць разбіраны,
яшчэ не вынікае, што трэба канчаткова ўхіліцца ад неабходнасці
збудаваць хоць нешта сваё.

Эпоха Вялікай Рэтардацыі,
альбо Беларуская паэзія заўтра. 2001

Анатоль Сыс

З чаго пачаць? Пачну з Радзімы, так абавязаны пачаць...

З чаго пачаць? 1989

Францішак Скарына

Як ад нараджэння звяры, што ходзяць у пустыні, ведаюць ямы свае; птушкі, што лётаюць у паветры, ведаюць гнёзды свае; рыбы, што плаваюць па моры і ў рэках, чуюць віры свае; пчолы і тым падобныя бароняць вуллі свае, – так і людзі, дзе нарадзіліся і ўскормлены, да таго месца вялікую ласку маюць.

З прадмовы да «Кнігі Юдзіф». 1519

Ларыса Геніюш

Паважаю чужых багоў, ды прывыкла сваім маліцца.

Караценькія вершы. 1964

Алесь Разанаў

Кожны народ мае хаця б адзін геніяльны твор, і гэты твор – мова.

Сума немагчымасцяў. 2009

Ігар Кулікоў

Адсюль немагчыма з'ехаць – хіба што зглузду,
і трапіць сюды запарней, чымся ў хвалёны рай.
Тут можна адно нарадзіцца – з будаўнічага друзу
гісторыі, выкінутай у гэты даўно непачаты край.

Зборнік «Паварот на мора». 2011

Зянон Пазняк

З Бацькаўшчынай – як з каханай, добра ісці разам, ісці
па яе дарогах, ляцець, каб убачыць усю.

Фільм «Дарога ў Вільню». 2011

Андрэй Казакевіч

Першай і сістэмастваральнай для падвалінаў каланіяльнага мыслення з’яўляецца тэза: Беларусь не ёсць суб’ект. Галоўнай каланіяльнай практыкай: рэдукцыя – Беларусь ёсць аб’ект.

Пра калёнію. 2001

Георгі Ліхтаровіч

Навошта дуб, калі ён не пакіне
Асілкаў-парасткаў сваёй краіне?

Ліхтарыкі лагодныя, памяркоўныя і рахманыя. 2005

Антон Луцкевіч

Нацыянальнае стаецца агульналюдскім праз укрытую ў ім чыстую красу.

Пясняр чыстай красы. 1927

Таццяна Сапач

Мы – дзеці мінулага часу,
мы носім пад чорнай вопраткай –
пад робамі і бразготкамі,
пад сэрцамі з дроту і кратаў,
на белых, бы аркушы, душах
чырвонай крывёй краслёнае –
ад нас адмыслова хаванае –
вашай радзімы імя.

Мы – дзеці чорнага горада. 1991

Ігар Бабкоў

Беларусь варта было б прыдумаць, каб на гэтых прасторах
можна было б штосьці любіць.

Ліст Ігара Бабкова Мілашу – аб паэзіі, непрысутнасці
і развітанні з Еўропай. 2011

Вальжына Морт

Левая губа Польшчы і правая губа Расеі рассоўваюцца
і нашыя галовы з’яўляюцца з ...
чаго?

У позе пытальніка. 2009

Адам Міцкевіч

Літва, о айчына мая! Ты што здароўе...
Як цаніць цябе трэба, той толькі спазнае,
Хто цябе страціў...

Пан Тадэвуш. 1834

Валянцін Акудовіч

Нацыя – гэта нішто іншае, як міт пра Нацыю.

Інтэрв’ю на «Свабодзе». 27 лістапада, 2003

Бібліяграфічныя даведкі пра аўтараў

а. Аляксандр Надсан (Аляксандр Бочка) (1926–2015)
Беларускі грэка-каталіцкі святар, апостальскі візітатар для беларусаў-каталікоў у замежжы.

Адам Глобус (Уладзімір Адамчык) (1958)
Беларускі пісьменнік, мастак, выдавец.

Адам Міцкевіч (1798–1855)
Беларускі і польскі паэт, асветнік, дзеяч нацыянальна-вызваленчага польскага руху, сябар таварыства філаматаў.

Адам Станкевіч (1891–1949)
Беларускі грамадска-палітычны дзеяч, выдавец, гісторык, публіцыст, літаратуразнавец, каталіцкі святар.

Алаіза Пашкевіч (Цётка) (1876–1916)
Беларуская паэтка, публіцыстка, грамадскі дзеяч.

Алесь Анціпенка (1953)
Беларускі філосаф, кіраўнік «Беларускага Калегіуму» (1997–2013).

Алесь Разанаў (1947)
Беларускі пісьменнік і перакладчык.

Алесь Смалянчук (1959)
Беларускі гісторык.

Альгерд Бахарэвіч (1975)
Беларускі пісьменнік і перакладчык.

Аляксандр Грыцанаў (1958–2011)
Беларускі філосаф, сацыёлаг, гісторык і публіцыст.

Анатоль Вярцінскі (1931)
Беларускі паэт, драматург, публіцыст, крытык, перакладчык.

Анатоль Сыс (1959–2005)
Беларускі паэт.

Андрэй Волян (або Волан) (1530–1610)
Вялікалітоўскі палітычны дзеяч, філосаф, ідэолаг рэфарматаў-евангелістаў, літаратар, сакратар Мікалая Радзівіла Рудога, каралёў Жыгімонта Аўгуста, Стэфана Баторыя, Жыгімонта Вазы.

Андрэй Казакевіч (1980)
Беларускі палітолаг, галоўны рэдактар часопіса «Палітычная сфера».

Андрэй Хадановіч (1973)
Беларускі паэт, перакладчык, філолаг.

Антон Луцкевіч (1884–1942)
Беларускі палітычны і грамадскі дзеяч, публіцыст, літаратурны крытык, гісторык, лінгвіст, выдавец.

Артур Клінаў (1965)
Беларускі мастак, акцыяніст, дызайнер, фатограф, літаратар, сцэнарыст.

Аўген Калубовіч (Кахаоўскі) (5 сакавіка 1910, Ціхінічы Рагачоўскага павету — 25 траўня 1987, ЗША)
Беларускі гісторык, палітычны дзеяч, настаўнік.

Барыс Пятровіч (Барыс Сачанка), (1959)
Беларускі пісьменнік, празаік.

Віржынія Шыманец (1968)
Даследчыца беларускага тэатру, лінгвіст і гісторык.

Вальжына Морт (Вольга Мартынава), (1981)
Беларуская пісьменніца, паэтка, перакладчыца.

Валянцін Акудовіч (1950)
Беларускі філосаф, эсэіст, літаратурны крытык.

Васіль Быкаў (1924–2003)
Беларускі пісьменнік, грамадскі дзеяч.

Вацлаў Ластоўскі (1888–1938)
Беларускі грамадскі і палітычны дзеяч, пісьменнік, гісторык, філолаг, літаратуразнавец, этнограф.

Віктар Жыбуль (1978)
Беларускі паэт і літаратуразнавец.

Віктар Казько (1940)
Беларускі пісьменнік.

Вінцук Вячорка (1961)
Старшыня БНФ «Адраджэнне» і партыі БНФ (1999—2007).

Віталь Рыжкоў (1986)
Беларускі паэт.

Вольга Гапеева (1982)
Паэтка, перакладчыца.

Вольга Шпарага (1974)
Доктарка філасофіі.

Георгій Ліхтаровіч (1947)
Беларускі фотамастак, літаратар.

Алена Кошкіна (1956)
Паэтка.

Еўфрасіння Полацкая (1104–1173 або 1167)
Манашка і ігумення праваслаўнага манастыра, асветніца, Святая апякунка Беларусі.

Зянон Пазняк (1944)
Беларускі палітык і грамадскі дзеяч, археолаг, мастацтвазнавец, пісьменнік і паэт.

Іван Мележ (1921–1976)
Беларускі празаік, драматург, публіцыст.

Ігар Бабкоў (1964)
Беларускі паэт, празаік, філосаф, культуролаг.

Ігар Кулікоў (1988)
Беларускі паэт, перакладчык.

Ігнат Абдзіраловіч (Ігнат Канчэўскі) (1896–1923)
Беларускі філосаф, паэт, публіцыст.

Ірына Дубянецкая (1964)
Доктарка філасофіі, доктарка багаслоўя.

Кастусь Каліноўскі (1838–1864)
Палітычны дзеяч, публіцыст, паэт.

Кузьма Чорны (Мікалай Раманоўскі) (1990–1944)
Беларускі празаік, драматург, публіцыст.

Ларыса Геніюш (1910–1983)
Беларуская паэтка, празаік, грамадскі дзеяч.

Леў Сапега (1557–1633)
Адзін з найбольш уплывовых дзяржаўных дзеячаў ВКЛ і Рэчы Паспалітай у кан. XVI — 1-й трэці XVII ст.

Лявон Вольскі (1965)
Беларускі музыкант, літаратар, мастак, вядоўца.

Максім Жбанкоў (1958)
Беларускі культуролаг, кінакрытык, журналіст.

Максім Багдановіч (1891–1917)
Беларускі паэт, публіцыст, літаратуразнавец, перакладчык.

Максім Гарэцкі (1893–1938)
Беларускі пісьменнік, крытык, літаратуразнавец, лексікограф, фальклярыст.

Максім Танк (Яўген Скурко) (1912–1995)
Беларускі і савецкі паэт, перакладчык, грамадскі дзеяч.

Марк Шагал (1887–1985)
Беларускі, расейскі і французскі мастак.

Марыйка Мартысевіч (1982)
Беларуская перакладчыца, паэтка, эсэістка, літаратуразнаўца.

Міхаіл Баярын (1978)
Паэт, філосаф, лінгвіст, перакладчык, санскрытолаг.

Міхал Анемпадыстаў (1964)
Беларускі дызайнэр, графік, фатограф, паэт, перакладчык і публіцыст.

Міхалон Літвін (магчымае сапраўднае імя: Вянцлаў Мікалаевіч альбо Міхайла Цішкевіч)
Амбасадар Вялікага княства Літоўскага ў Крымскім ханстве, мемуарыст-этнограф XVI стагоддзя.

Міхась Стральцоў (1937–1987)
Беларускі пісьменнік, паэт, журналіст, літаратуразнаўца.

Наста Кудасава (1984)
Беларуская паэтка.

Ніл Гілевіч (1931)
Беларускі паэт і грамадскі дзеяч.

Ніна Мацяш (1943–2003)
Беларуская паэтка і перакладчыца.

Пётра Рудкоўскі (1978)
Беларускі філосаф, багаслоў.

Руслан Вашкевіч (1966)
Беларускі мастак, прадстаўнік канцэптуальнага мастацтва.

Рыгор Барадулін (1935–2014)
Беларускі паэт, эсэіст і перакладчык.

Святлана Алексіевіч (1948)
Беларуская пісьменніца. Лаўрэат Нобелеўскай прэміі
па літаратуры (2015).

Сяргей Грахоўскі (1913–2002)
Беларускі паэт, празаік і перакладчык.

Сяргей Дубавец (1959)
Беларускі журналіст, пісьменнік, крытык і выдавец.

Таццяна Сапач (1962–2010)
Беларуская паэтка, журналістка і перакладчыца.

Тацяна Шчытцова (1970)
Доктарка філасофіі, галоўны рэдактар часопіса «Топос».

Уладзімір Арлоў (1953)
Беларускі пісьменнік, паэт і гісторык.

Уладзімір Дубоўка (1900–1976)
Беларускі паэт, празаік, перакладчык, крытык.

Уладзімір Караткевіч (1930–1984)
Беларускі паэт, празаік, драматург, публіцыст, перакладчык, сцэнарыст.

Уладзімір Мацкевіч (1956)
Беларускі філосаф і метадолаг, грамадскі дзеяч.

Уладзімір Фурс (1963–2009)
Беларускі філосаф.

Францыск Скарына (~1490–~1551)
Беларускі і ўсходнеславянскі першадрукар, асветнік-гуманіст, пісьменнік, грамадскі дзеяч, прадпрымальнік, вучоны-медык.

Юры Пацюпа (1965)
Беларускі мовазнавец, паэт, празаік, крытык.

Якуб Колас (Канстанцін Міцкевіч), (1882–1956)
Беларускі пісьменнік, паэт, грамадскі дзеяч, перакладчык, педагог.

Ян Баршчэўскі (1794–1851)
Беларускі пісьменнік, паэт, выдавец.

Янка Брыль (1917–2006)
Беларускі пісьменнік.

Янка Купала (Іван Луцэвіч), (1882–1942)
Беларускі паэт, драматург, публіцыст, перакладчык, грамадскі дзеяч.

Яўген Гучок (1940)
Беларускі паэт.

Выданне гэтага зборніка было здзейснена з дапамогай краўдфандынгавай платформы «Талакошт».

Выданню «Цытуй сваё!» дапамаглі:

Андрэй Аляксандраў і «Белорусский журнал», Ася Дыро, Віталь Князеў, Андрэй Іванчыкаў, Лізавета Андрухіна, Сяргей Гоцін, Аксана Шэлест, Антаніна Елістратава, Таццяна Вадалажская, Вера Паклонская, Яўген Клішэвіч, Святлана Кернажыцкая, Віталь Броўка, Яся Карцель-Каралевіч, Іван Вядзенін, Улад Вялічка, Зміцер Дудзік, Вячаслаў Радыёнаў, Антон Бельскі, Марына Штрахава, Аляксей Лабачэўскі, Алесь Смалянчук, Васіль Пронь, Ксенія Жураўлёва, Тамара Дзядкова, Юрась Лабашоў, Рыгор Асаула, Уладзімір Андрыенка, Цімафей Падвідскі, Зміцер Рачкоўскі, Зміцер Смаляк, Кірыл Жываловіч, Віктар Зыкаў, Глеб Кануннікаў, Алена Жасткова, Аляксандр Аляксееў, Вольга Залатар, Настасся Бекіш, Віталій Адорскі, Алёна Ялавенка, Аляксей Славута, Арцём Свірід, Вольга Ермалаева, Аляксандра Цімаховіч, Павал Махінаў, Кацярына Лаўрыненка, Дзіяна Сівіцкая, Ігар Марыніч, Артур Таццянін, Андрэй Савастей, Настасся Зеновіч, Андрэй Калоша, Міхаіл Пракапчук,

Даріна Саладуха, Данута Марцішэўская, Ганна Комар, Алег Нікуленка, Зміцер Пранчук, Вячаслаў Тушкін, Святлана Ермаковіч, Ігар Кулікоў, Анатоль Мазур, Людміла Літвінава, Ігар Кузьмініч, Вера Алексеева, Косця Чыкалаў, Святлана Цішко, Уладзь Сташкевіч, Саша Кузьміч, Яўген Брытанаў, Святлана Анташкевіч, Лёкса Кузьмін, Ганна Марзан, Ганна Агеева, Марыя Колб, Андрэй Шутаў, Марыя Ландо, Алесь Булончык, Валадар і Ірына Цурпанавы, Алёна Гілеўская, Вольга Ільіна.

Дзякуй вялікі ўсім, хто спрычыніўся да агульнай справы!

Зборнік-буклет

Цытуй сваё!

Створаны і выдадзены ў межах
шырокай грамадска-культурніцкай
кампаніі «Цытуй сваё!»

Мінск, 2015
Распаўсюджваецца бясплатна